

Povinné předškolní vzdělávání

PRÁVNÍ STAV OD 1. ZÁŘÍ 2017

Zákon č. 178/2016 Sb. ze dne 20. dubna 2016, kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, přinesl některé změny v předškolním vzdělávání. Za nejzásadnější lze označit povinné předškolní vzdělávání, které je však možné nahradit například individuálním vzděláváním dětí, což je alternativa k povinnému předškolnímu vzdělávání rovněž zavedená zákonem č. 178/2016 Sb.

MGR. LENKA PIPKOVÁ

Úvodem článku je třeba zmínit, že **cíle předškolního vzdělávání zůstávají nezměněné** a není vůbec na škodu si je připomenout: „Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů. Předškolní vzdělávání vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání. Předškolní vzdělávání napomáhá

vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání a poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami.“ **K naplnění těchto cílů by měly přispět i změny zavedené zákonem č. 178/2016 Sb.**

Organizací předškolního vzdělávání se zabývá **§ 34 školského zákona** a podle odst. 1 tohoto ustanovení **je předškolní vzdělávání povinné od 1. září 2017**. V tomto odstavci se také dočteme, že „předškolní vzdělávání se organizuje pro děti ve věku zpravidla

od 3 do 6 let, nejdříve však pro děti od 2 let“. To však nebude platit od 1. září 2020, neboť od tohoto data se **rozšiřuje nepovinné vzdělávání v mateřských školách na děti ve věku již od dvou let**.

To přinese starosti zejména ředitelům mateřských škol zřízených obcí nebo svazkem obcí, neboť tyto mateřské školy budou muset mít pro dvouleté děti ze spádové oblasti dostatečný počet volných míst.

Od školního roku 2017/2018 mohou mateřské školy přijímat dvouleté děti jen tehdy, pokud k tomu mají

vytvořené vhodné podmínky, od školního roku 2020/2021 však vytvoření takových podmínek bude pro obecní mateřské školy povinností.

Přednostní přijímání dětí ke vzdělávání v mateřské škole a s tím související navyšování dostatečných kapacit v obecních mateřských školách se však bude dít postupně. Od 1. září 2017 se do mateřských škol budou přednostně přijímat děti starší čtyř let, od září roku 2018 to budou děti starší tří let (viz § 34 odst. 3 novelizovaného školského zákona), a jak je uvedeno výše, od 1. září roku 2020 to budou děti starší dvou let.

Když hovoříme o přednostním přijímání dětí ke vzdělávání v MŠ, stojí za zmínku upřesnit, že do mateřské školy zřízené obcí nebo svazkem obcí se budou přednostně přijímat děti, které před začátkem školního roku dosáhnou stanoveného věku (viz výše), pokud mají **místo trvalého pobytu (v případě cizinců místo pobytu) v příslušném školském obvodu nebo jsou umístěné v tomto obvodu**

v dětském domově (§ 34 odst. 3 novelizovaného školského zákona).

Nejenom k základnímu vzdělávání, ale i **k povinnému předškolnímu vzdělávání bude muset být dítě zapsáno**

(§ 34 odst. 2 školského zákona). O termín a místo zápisu a způsob jejich zveřejnění se postará ředitel mateřské školy. Se zápisem k povinnému předškolnímu vzdělávání souvisí **povinnost obecního úřadu obce**, na jejímž území je školský obvod mateřské

Pro upřesnění uvádím, že dne 1. září 2017 mají nárok na přednostní přijetí do veřejných mateřských školek děti, které před tímto datem dosáhly věku čtyř let, bez ohledu na to, že v době zápisu do školky (zápis proběhne 2. – 16. května 2017) jsou jim teprve tři roky. Obdobně to platí pro děti tříleté v září 2018 a děti dvouleté v září roku 2020.

školy, poskytnout této škole s dostatečným předstihem před termínem zápisu (první polovina května) seznam dětí, které mají být přednostně přijaté ke vzdělávání v dané mateřské škole (§ 34 odst. 4 školského zákona).

Jak již bylo konstatováno výše, předškolní vzdělávání je od 1. září 2017 povinné a **má formu pravidelné denní docházky v pracovních dnech**. Rozsah povinného předškolního vzdělávání byl stanoven na čtyři vyučovací hodiny denně, tj. dvacet hodin týdně. Znamená to, že pro uvolňování dětí ze vzdělávání a omlouvání jejich neúčasti ve vzdělávání budou muset být ve školním řádu stanoveny podmínky.

Ředitel mateřské školy bude oprávněn **požadovat doložení důvodu nepřítomnosti dítěte** a zákonný zástupce bude mít povinnost doložit důvody nepřítomnosti dítěte nejpozději do tří dnů ode dne výzvy (§ 34a odst. 4 novelizovaného školského zákona).

Možnost ukončení předškolního vzdělávání

Pouze za předpokladu, že se bude jednat o nepovinné předškolní vzdělávání (tedy vzdělávání dětí mladších pěti let), může ředitel mateřské školy na základě § 35 odst. 1 školského zákona po předchozím upozornění písemně oznámeném zákonnému zástupci dítěte **rozhodnout o ukončení předškolního vzdělávání**, jestliže:

- se dítě bez omluvy zákonného zástupce nepřetržitě neúčastní předškolního vzdělávání po dobu delší než dva týdny,
- zákonný zástupce závažným způsobem opakovaně narušuje provoz mateřské školy,
- ukončení doporučí v průběhu zkušebního pobytu dítěte lékař nebo školské poradenské zařízení,
- zákonný zástupce opakovaně neuhradí úplatu za vzdělávání v mateřské škole nebo úplatu za školní stravování ve stanoveném termínu a nedohodne s ředitelem jiný termín úhrady.

Novela školského zákona připouští v § 34a odst. 5 i jiné způsoby plnění povinnosti předškolního vzdělávání. Jsou to:

- individuální vzdělávání dítěte, které se uskutečňuje bez pravidelné denní docházky dítěte do mateřské školy,
- vzdělávání v přípravné třídě základní školy a ve třídě přípravného stupně základní školy speciální,
- vzdělávání v zahraniční škole na území České republiky.

Individuální vzdělávání

Za pozornost stojí individuální vzdělávání dítěte (upraveno v § 34b novelizovaného školského zákona).

Individuální vzdělávání může zákonný zástupce dítěte, pro které je předškolní vzdělávání povinné, **zvolit pouze v odůvodněných případech.**

Dle důvodové zprávy k zákonu č. 178/2016 Sb. skutečnost, zda dítě má být individuálně vzděláváno, závisí na rozhodnutí zákonného zástupce dítěte, není zde tedy „povolovací režim“ ze strany ředitele školy, jako je tomu v případě základního vzdělávání.

Vždy by se však mělo jednat o odůvodněné případy, pro které bude dítě vzděláváno individuálním způsobem. Nad individuálním vzděláváním dítěte

je třeba zachovat určitý dohled, a to prostřednictvím ředitele školy, který bude v případě naplnění zákonných důvodů oprávněn rozhodnout o ukončení předškolního vzdělávání dítěte.

Má-li být dítě individuálně vzděláváno převážnou část školního roku, je jeho zákonný zástupce

Má-li být dítě individuálně vzděláváno převážnou část školního roku, je jeho zákonný zástupce povinen toto oznámení učinit nejpozději tři měsíce před počátkem školního roku.

povinen toto oznámení učinit nejpozději tři měsíce před počátkem školního roku. V průběhu školního roku lze plnit povinnost individuálního předškolního vzdělávání

nejdříve ode dne, kdy bylo oznámení o individuálním vzdělávání doručeno řediteli mateřské školy, kam bylo dítě přijato k předškolnímu vzdělávání.

Poté, co zákonný zástupce podá oznámení o individuálním vzdělávání dítěte, mu ředitel mateřské školy

doporučí **oblasti, v nichž má být dítě vzděláváno.** Mateřská škola následně ověřuje, slovy zákona, „úroveň osvojování očekávaných výstupů v jednotlivých oblastech“, což znamená, že ověřuje schopnosti a dovednosti dítěte. Pokud dítě požadované schopnosti a dovednosti neosvědčí, doporučí mateřská škola zákonnému zástupci další postup při vzdělávání dítěte.

Školní řád stanoví způsob a termíny **ověřování schopností a dovedností dítěte**, včetně náhradních termínů. Ověření se musí uskutečnit v rozmezí listopadu až prosince a zákonný zástupce individuálně vzdělávaného dítěte je povinen zajistit jeho účast u ověření.

Dle § 34b odst. 4 ředitel mateřské školy, kam bylo dítě přijato k předškolnímu vzdělávání, **ukončí individuální vzdělávání dítěte**, pokud jeho zákonný zástupce nezajistil účast dítěte u ověření, a to ani v náhradním termínu. Dítě tak musí nastoupit do mateřské školy k povinnému předškolnímu vzdělávání a nezabrání tomu ani odvolání zákonného zástupce proti rozhodnutí ředitele mateřské školy o ukončení individuálního vzdělávání. Toto odvolání totiž nemá odkladný účinek. Po ukončení individuálního vzdělávání dítěte z důvodu jeho neúčasti u ověření schopností a dovedností jej nelze opětovně individuálně vzdělávat.

Výdaje spojené s individuálním vzděláváním dítěte hradí jeho zákonný zástupce. Oproti tomu **stát hradí výdaje na činnost mateřské školy**, do níž bylo dítě přijato k předškolnímu vzdělávání, a také výdaje na speciální kompenzační pomůcky pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami.

Povinné předškolní vzdělávání pro děti, kterého se účastní v mateřské škole (tedy nikoli vzdělávání individuální), **je bezplatné.** Nutno však upřesnit, že bezúplatnost povinného předškolního vzdělávání se týká pouze veřejných mateřských škol, nikoli vzdělávání v soukromých mateřských školkách. ■

Autorka je advokátkou v Praze a specializuje se mimo jiné i na školské právo

Oznámení zákonného zástupce o individuálním vzdělávání dítěte musí obsahovat (§ 34b odst. 2):

- jméno a příjmení, rodné číslo a místo trvalého pobytu dítěte, v případě cizince místo pobytu dítěte,
- uvedení období, ve kterém má být dítě individuálně vzděláváno,
- důvody pro individuální vzdělávání dítěte.